

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української мови

«27» серпня 2019 року
Климович С.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГРАМАТИКИ

спеціальність 035.01 Філологія (українська мова і література)

факультет української філології та журналістики

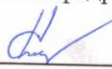
2019-2020 навчальний рік

Робоча програма «Проблемні питання граматики» для студентів за спеціальністю
035.01 Філологія (українська мова і література)

Розробники: Карабута О. П., доцент, кандидат філологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол від. «27» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри української мови

(підпис)

Климович С.М.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 111М – 3,5	Галузь знань 03. Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність: 035.01 Філологія (українська мова і література)		
Змістових модулів – 1	Ступінь вищої освіти: магістр	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 111М – 105		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	1-й, 2-й
		Лекції	
		111М	111М
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	22	14	
	Практичні, семінарські		
	18	10	
	Лабораторні		
	Самостійна робота		
	65	81	
		Вид контролю: екзамен /екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання:

111М – 38 / 62%;

для заочної форми навчання – 111М – 22 / 78 %

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Проблемні питання граматики» укладено для магістрів-філологів відповідно до освітньо-професійної програми напряму підготовки 035 Філологія (українська мова і література).

Предметом вивчення є граматична структура сучасної української літературної мови.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Упродовж довгого часу у вітчизняному і зарубіжному мовознавстві було створено чимало фундаментальних праць, присвячених загальним питанням граматичної теорії й описові особливостей граматичного ладу української та інших слов'янських мов. Запропоновано нові розв'язання актуальних граматичних проблем, обґрунтовано перегляд багатьох традиційних класифікацій – все це спонукало лінгвістів запропонувати опис граматичної системи української мови, який послідовно відбивав би системні взаємозв'язки трьох граматичних підсистем – морфологічної, синтаксичної і словотвірної.

Сьогодні опис морфологічної системи і структури сучасної української літературної мови пропонують розглядати на відмінних від традиційної морфологічної проблематики засадах.

Об'єкт вивчення морфології – слово у плані граматичної будови і функціонування. Лінгвісти-теоретики пропонують нові граматичні концепції: морфолого-синтаксична концепція і послідовне її застосування у вирішенні й аналізі частиномовних одиниць, слів-морфем, слів-речень і морфологічних категорій усіх виділених відповідно до морфолого-синтаксичної концепції частин мови.

Теоретико-практичний курс «Проблемні питання граматики» є обов'язковим для філологічних спеціальностей, що належить до циклу мовознавчих дисциплін, передбачених навчальними програмами.

Основною **метою** курсу «Проблемні питання граматики» є засвоєння студентами з позицій функціонально-категорійної граматики центральних питань морфології: морфологічних одиниць і типів морфологічних категорій; функцій морфологічних одиниць і категорій; взаємозв'язків морфології, синтаксису і словотвору.

Теоретичні завдання: звернути увагу на нову інтерпретацію частин мови, морфологічних категорій, аналізі частиномовних одиниць, слів-морфем, слів-речень відповідно до морфолого-синтаксичної концепції частин мови.

Практичні завдання: сприяти виробленню у студентів навичок систематичного аналізу мовних явищ, пов'язаних із морфологічними категоріями на сучасному рівні.

Програмні компетентності

Загальні компетентності:

- вільне володіння державною мовою в усній та писемній формах;
- знання та розуміння предметної області та усвідомлення сфери професійної діяльності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати в команді;
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Предметні компетентності:

- вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;
- володіти методами наукового аналізу і структурування мовного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- визначати сукупності морфологічних одиниць і типів морфологічних категорій та парадигм відповідно до морфолого-синтаксичної концепції виділення частин мови;
- виділяти нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення;
- аналізувати зв'язки морфології з синтаксисом і словотвором;
- критично осмислювати історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки;
- вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- професійно застосовувати поглиблені знання з курсу «Проблемні питання граматики».

Програмні результати навчання

Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань.

Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти українського мовознавства, інтерпретувати і представляти результати дослідних і практичних робіт за затвердженими формами.

Збирати й систематизувати мовні факти, узагальнювати й класифікувати емпіричний матеріал, вирішувати завдання пошукового та проблемного характеру тощо.

Здійснювати науковий аналіз мовного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Студент повинен вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах; практично володіти новим висвітленням морфологічних категорій із позицій функціонально-категорійної граматики; знати спеціальну термінологію в галузі філологічних досліджень; визначати сукупності морфологічних одиниць і типів морфологічних категорій при виділенні частин мови; виділяти нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення; планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове дослідження з курсу «Проблемні питання граматики».

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться для денної та заочної форми 105 годин або 3,5 кредити ECTS.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Проблеми теоретичної граматики. Сучасні підходи. Морфологія як вчення про граматику слова, граматичні класи, граматичні категорії. Морфологічні одиниці. Основні морфологічні одиниці.

Частини мови як основні морфологічні одиниці. Типи морфологічних одиниць. Взаємозв'язок граматичних рівнів слова. Частини мови як семантико-граматичний клас слів.

Принципи класифікації частин мови. Традиційна класифікація частин мови. Семантичний критерій у визначення частин мови. Синтаксичний критерій у визначенні частин мови. Морфологічний і словотвірний критерії у визначенні частин мови. Явище транспозиції як міжчастиномовна взаємодія лексем.

Проблема займенникових слів. Займенникові слова в системі частин мови. Займенникові іменники. Займенникові прикметники. Займенникові числівники. Займенникові прислівники. Перехід незайменникових слів у займенникові.

Нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення. Традиційне видалення службових слів і вигуків. Різномірні критерії класифікацій прийменників, сполучників, зв'язок, часток. Вигук як специфічний мовний знак.

Іменник та інфінітив. Інфінітив як специфічна граматична форма. Граматичні ознаки інфінітива. Інфінітив як іменниково-дієслівне перехідне утворення.

Граматичні категорії дієслова. Власне-дієслівні і невластне-дієслівні граматичні категорії. Категорія способу. Граматична категорії дієслова: власне-дієслівні і невластне-дієслівні. Категорія способу у традиційній граматиці. Сучасні підходи до визначення категорії способу дієслова.

Дієприкметник як віддієслівний прикметник. Класифікація дієприкметника. Сучасні підходи до визначення дієприкметника як віддієслівного прикметника.

Проблема слів категорії стану. Слова категорії стану у традиційній граматиці. Слова категорії стану як аналітичні дієслова.

Дієприслівник як віддієслівний прислівник. Дієприслівник у традиційній граматиці. Нові підходи до виділення дієприслівника як віддієслівного прислівника.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	111М					усього	111М				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Самостійні частини мови та нечастиномовні слова-морфеми												
Тема 1. Частини мови як основні морфологічні одиниці	14	4	2			6	9	2	1			6
Тема 2. Принципи класифікації частин мови	14	4	4			6	16	4	2			10
Тема 3. Займенникові слова в системі частин мови	9	2	2			5	9	2	1			6
Тема 4. Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	18	4	4			10	13	2	2			9
Тема 5. Іменник та інфінітив	12	4	2			6	13	2	2			9
Тема 6. Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	12	4	4			6	13	2	2			9
Тема 7. Проблема слів категорії стану	10					10	12					12
Тема 8. Дієприкметник як віддієслівний прикметник	8					8	10					10
Тема 9. Дієприслівник як віддієслівний прислівник	8					8	10					10
Усього годин	105	22	18			65	105	14	10			81

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I змістовий модуль			
Самостійні частини мови та нечастиномовні слова-морфеми			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Частини мови як основні морфологічні одиниці. Типи морфологічних одиниць	Типи морфологічних одиниць. Взаємозв'язок граматичних рівнів слова. Частини мови як семантико-граматичний клас слів.	4
2	Принципи класифікації частин мови	Традиційна класифікація частин мови. Семантичний критерій у визначенні частин мови. Синтаксичний критерій у визначенні частин мови. Морфологічний і словотвірний критерії у визначенні частин мови. Явище транспозиції як міжчастиномовна взаємодія лексем.	4
3	Займенникові слова в системі частин мови	Займенникові слова в системі частин мови. Займенникові іменники. Займенникові прикметники. Займенникові числівники. Займенникові прислівники.	2
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	Традиційне видалення службових слів і вигуків. Різномірні критерії класифікацій приєдників, сполучників, зв'язок, часток. Вигук як специфічний мовний знак.	4
5	Іменник та інфінітив	Інфінітив як специфічна граматична форма. Граматичні ознаки інфінітива. Інфінітив як іменниково-дієслівне перехідне утворення.	4
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Граматична категорія дієслова: власне-дієслівні і невластиво-дієслівні. Категорія способу у традиційній граматиці. Сучасні підходи до визначення категорії способу дієслова.	4
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Вступ. Проблеми теоретичної граматики. Сучасні підходи	Морфологія як вчення про граматику слова, граматичні класи, граматичні категорії.	2
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення частин мови на основі синтаксичного, морфологічного й словотвірного критеріїв. З'ясування особливостей транспозиції в системі частин мови	4
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті займенникових слів, з'ясування їх функціонально-синтаксичних особливостей.	2
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	Виділення в тексті нечастиномовних слів-морфем на основі семантичного, синтаксичного і морфологічного критеріїв. З'ясування функціональних особливостей	4

		слів-речень.	
5	Іменник та інфінітив	Виділення в тексті інфінітива на основі формально-синтаксичного функціонування.	2
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	З'ясування власне-дієслівних і невластиво-дієслівних категорій на основі семантико-граматичної природи дієслова. Визначення в текстах дієслів умовного, наказового, спонукального й бажального способів.	4
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Типи морфологічних одиниць	Проаналізувати типи морфологічних одиниць: морфологічні одиниці, основні морфологічні одиниці.	6
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення в тексті основних принципів розподілу слів за частинами мови.	6
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті перехід незайменникових слів у займенникові.	5
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення. Класифікація вигуків як специфічних мовних знаків.	Аналіз текстів із вигуками як специфічними мовними знаками.	10
5	Іменник та інфінітив Синтаксична деривація інфінітива.	Аналіз інфінітивних форм на синтаксичному рівні.	6
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Аналіз загальнограматичних категорій дієслова. Триграмемна та чотириграмемна категорія способу.	6
7	Проблема слів категорії стану	З'ясування основних семантичних, морфологічних та синтаксичних ознак т. з. слів категорії стану.	10
8	Дієприкметник як віддієслівний прикметник	Аналіз дієприкметника як віддієслівного прикметника.	8
9	Дієприслівник як віддієслівний прислівник	Виділення дієприслівника як віддієслівного прислівника.	8

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І змістовий модуль			
Самостійні частини мови та нечастиномовні слова-морфеми			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Частини мови як основні морфологічні одиниці. Типи морфологічних одиниць	Типи морфологічних одиниць. Взаємозв'язок граматичних рівнів слова. Частини мови як семантико-граматичний клас слів.	2
2	Принципи класифікації частин мови	Традиційна класифікація частин мови. Семантичний критерій у визначенні частин мови. Синтаксичний критерій у визначенні частин мови. Морфологічний і словотвірний критерії у визначенні частин мови. Явище транспозиції як міжчастиномовна взаємодія лексем.	4
3	Займенникові слова в системі частин мови	Займенникові слова в системі частин мови. Займенникові іменники. Займенникові прикметники. Займенникові числівники. Займенникові прислівники.	2
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	Традиційне видалення службових слів і вигуків. Різноманітні критерії класифікації прийменників, сполучників, зв'язок, часток. Вигук як специфічний мовний знак.	2
5	Іменник та інфінітив	Інфінітив як специфічна граматична форма. Граматичні ознаки інфінітива. Інфінітив як іменниково-дієслівне перехідне утворення.	2
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Граматичні категорії дієслова: власне-дієслівні і невластиво-дієслівні. Категорія способу у традиційній граматиці. Сучасні підходи до визначення категорії способу дієслова.	2
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Вступ. Проблеми теоретичної граматики. Сучасні підходи	Морфологія як вчення про граматику слова, граматичні класи, граматичні категорії.	1
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення частин мови на основі синтаксичного, морфологічного й словотвірного критеріїв. З'ясування особливостей транспозиції в системі частин мови	2
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті займенникових слів, з'ясування їх функціонально-синтаксичних особливостей.	1
4	Нечастиномовні слова-	Виділення в тексті нечастиномовних слів-	2

	морфеми і слова речення	морфем на основі семантичного, синтаксичного і морфологічного критеріїв. З'ясування функціональних особливостей слів-речень.	
5	Іменник та інфінітив	Виділення в тексті інфінітива на основі формально-синтаксичного функціонування.	2
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	З'ясування власне-дієслівних і невластне-дієслівних категорій на основі семантико-граматичної природи дієслова. Визначення в текстах дієслів умовного, наказового, спонукального й бажального способів.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Типи морфологічних одиниць	Проаналізувати типи морфологічних одиниць: морфологічні одиниці, основні морфологічні одиниці.	6
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення в тексті основних принципів розподілу слів за частинами мови.	10
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті перехід незайменникових слів у займенникові.	6
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення. Класифікація вигуків як специфічних мовних знаків.	Аналіз текстів із вигуками як специфічними мовними знаками.	9
5	Іменник та інфінітив Синтаксична деривація інфінітива.	Аналіз інфінітивних форм на синтаксичному рівні.	9
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Аналіз загальнограматичних категорій дієслова. Триграмемна та чотириграмемна категорія способу.	9
7	Проблема слів категорії стану	З'ясування основних семантичних, морфологічних та синтаксичних ознак т. з. слів категорії стану.	12
8	Дієприкметник як віддієслівний прикметник	Аналіз дієприкметника як віддієслівного прикметника.	10
9	Дієприслівник як віддієслівний прислівник	Виділення дієприслівника як віддієслівного прислівника.	10

Методи навчання

У сучасному розвитку української освіти важливу роль відіграють методи, які забезпечують не лише системно-структурний підхід до мови, а й посилюють комунікативний, когнітивно-аксіологічний аспекти формування україномовної особистості.

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

Для формування професійної компетентності важливими є як традиційні, так і нетрадиційні методи. Широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу:

- 1) метод проблемного навчання, що реалізується через систему прийомів: постановка проблемного питання (завдання), створення проблемної ситуації та її аналіз, висловлення припущень, встановлення зв'язків між явищами, аналіз, зіставлення їх і перевірка доказів, формування висновків, узагальнень;
- 2) пояснювально-ілюстративний метод;
- 3) репродуктивний метод;
- 4) частково-пошуковий;
- 5) метод вправ;
- 6) навчальні дискусії;
- 7) дослідницький метод (стимулювання творчої діяльності студентів, формування умінь самостійно набувати знання, досліджувати мовні явища, робити висновки, застосовувати набуті знання на практиці);
- 8) метод лінгвістичного коментаря;
- 9) метод програмованого навчання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Система оцінювання знань студентів під час підсумкового контролю

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
<p style="text-align: center;">Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</p>	<p>Студент має глибокі, міцні й системні знання з усього теоретичного курсу, чітко формулює дефініції, використовуючи спеціальну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, розуміє мету і завдання навчальної дисципліни, вміє застосовувати здобуті теоретичні знання в усіх видах лінгвістичного аналізу, уміє синтезувати знання з окремих параграфів, дає розгорнуту аргументацію кожного з теоретичних положень, покликаючись на думку вчених. Студент демонструє уміння визначати, оцінювати й пояснювати основні теоретичні положення, добирати й обґрунтовувати належність прикладів до певної категорії; порівнює, узагальнює, систематизує, інтерпретує готову наукову інформацію, виділяє головне, моделює мовні явища. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну і додаткову літературу, демонструє вміння підтверджувати теоретичний матеріал прикладами, а також уміння і навички працювати з науковою літературою. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови та науковому стилю мовлення.</p>
<p style="text-align: center;">Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</p>	<p>Відповідь студента інформативно повна, послідовна, аргументована. Студент знає теоретичний матеріал, покликається на думку дослідників, використовує фахову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, чітко формулює дефініції, вдало добирає приклади, однак припускається окремих неточностей у викладі теорії, відсутність виразної особистісної позиції. Студент опрацював основну рекомендовану літературу до курсу, володіє нормами літературної мови.</p>
<p style="text-align: center;">Достатній, C 82-74 бали, добре (4)</p>	<p>Студент оволодів програмним матеріалом курсу повністю. Відповідь студента повна й аргументована, спирається на праці вчених. Студент виявляє вміння аналізувати інформацію, добути з різних джерел, систематизувати її, добирати належні приклади для обґрунтування теоретичних положень. Однак припускається помилок в обґрунтуванні деяких теоретичних положень, допускає неточності у формулюванні висновків. Мовлення студента відповідає нормам української літературної мови.</p>
<p style="text-align: center;">Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)</p>	<p>Студент знає основні теми курсу, але відповідь не повна і недостатньо аргументована, іноді не підкріплена прикладами, за обсягом відповідь складає дещо більше половини норми, характеризується повною завершеністю, зв'язністю, проте є недоліки за низкою показників: неповнота і поверховість у розкритті теми, порушення послідовності викладу та формулюванні висновків, бракує єдності стилю й системи у викладі, відсутня самостійність суджень. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p style="text-align: center;">Середній,</p>	<p>Студент допускає порушення у викладі теоретичного матеріалу,</p>

<p>Е 63-60 балів, задовільно (3)</p>	<p>теоретичні положення висвітлює поверхово і непереконливо, порушує послідовність і логічність викладу матеріалу, відсутні приклади для аргументації положень теоретичного матеріалу. Студент лише частково опрацював рекомендовану літературу, тому засвоїв значну частину теорії, але безсистемно. Мова студента містить стилістичні і граматичні помилки, не дотримується наукового стилю мовлення.</p>
<p>Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)</p>	<p>Студент має фрагментарні знання окремих частин курсу, помиляється у формулюванні дефініцій, має несформований понятійний апарат, допускає неправильні покликання на думку вчених, помиляється у тлумаченні; практично не володіє термінологією, допускає фактичні помилки при узагальненні та у всіх видах лінгвістичного аналізу. Студент не виконав вимог програми, не опрацював літературу рекомендовану для самостійного вивчення, не здатен самостійно виконати практичне завдання і зробити висновки.</p>
<p>Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)</p>	<p>Студент повністю не опрацював програмний матеріал, у його відповіді відсутня система теоретичних знань. Він частково відповідає на поставлені запитання, але сам неспроможний логічно і послідовно викласти матеріал, навести приклади. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. У мовленні студента трапляються лексичні й граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу, тому порушується науковий стиль викладу.</p>

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

<p>Рівень, шкала, ECTS, оцінка</p>	<p>Теоретична підготовка, практичні вміння й навички</p>
<p>Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)</p>	<p>Студент відмінно володіє теоретичним матеріалом, його відповідь відзначається повторною і вичерпністю знання матеріалу; він виявляє вміння вмотивовувати власне бачення аналізованих питань, покликаючись на думки вчених. При викладі теоретичного матеріалу студент виявляє належний рівень логічності та доказовості, наявність самостійних міркувань і висновків, що свідчить, що він ознайомився з рекомендованою до курсу науковою літературою, а також запропонованою до опрацювання додатковою літературою і використовує здобуту інформацію при висвітленні питання. Теоретичні положення підкріплені конкретними прикладами. Студент уміє застосувати теоретичні знання на практиці, пов'язуючи його з суміжними темами. Практичні завдання в аудиторії і задані додому виконав повністю. На додаткові запитання викладача відповідає чітко, послідовно, аргументовано. Студент уміє робити самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує й аргументує, посилаючись на першоджерела.</p>
<p>Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)</p>	<p>Студент знає проблемні питання, відповідь його повна й аргументована, свідчить про міцні знання матеріалу. У викладі використовує різні погляди вчених на обговорювану тему. Студент опрацював рекомендовану до курсу основну літературу, чутко відповідає на поставлені викладачем додаткові питання. Відповідь</p>

	студента логічна, структурована. Свої теоретичні знання студент уміє застосовувати на практиці. Проте допускає деякі неточності у формулювання узагальнень та висновків й у використанні понятійного апарату.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент виявляє знання повного обсягу матеріалу, висвітлює різні точки зору на обговорювану тему. Він опрацював основну рекомендовану літературу, ознайомився з додатковою, але у викладі матеріалу допускається помилки у визначенні значимості того чи іншого джерела. На додаткові питання студент не завжди відповідає правильно, або не завжди підкріплює відповідь прикладами. У цілому студент вільно орієнтується в матеріалі, але інколи припускається одиничних помилок.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент у викладі теоретичного матеріалу допускає деякі порушення, відповідь студента неповна, поверхова, недостатньо аргументована. Студент знає значну частину матеріалу, але ці знання мають не системний характер. На додаткові питання викладача не завжди дає правильну, точну відповідь. Знає стандартні дефініції, основну термінологію теми. У мові викладу трапляються граматичні і стилістичні помилки.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Відповідь студента не повна, поверхова, значна частина матеріалу не опрацьована. Матеріал студентом засвоєний на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворює не завжди логічно й послідовно, але доцільно наводить приклади, знає основні дефініції і термінологію теми. Мова містить лексичні і граматичні помилки, неправильне слововживання.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не володіє знанням матеріалу, допускає неточності і помилки при посиланні на факти і приклади. На додаткові питання відповідає лише частково. Студент не обізнаний з рекомендованою літературою, тому не володіє термінологією і не здатен сформулювати дефініції. Мовлення студента відзначається бідністю, відчувається брак достатнього словникового запасу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає фактичного матеріалу, неправильно витлумачує факти, подає помилкову аргументацію, на додаткові питання дає неправильну відповідь. Виявляє слабе володіння нормами сучасної української літературної мови.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Загалом студент повно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє належні знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак недостатньо аргументовано її доводить. Усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином, проте трапляються поодинокі помилки у

	виконанні.
Достатній, С 82-74 бали, добре (4)	Студент розкриває винесені для самостійного опрацювання питання, оперує поняттями і термінологією, демонструє знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми, однак не може її довести. Усі види практичних завдань виконані та оформлені належним чином, проте допущено помилки у виконанні завдань.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент розкриває не всі питання, винесені для самостійного опрацювання, невпевнено оперує поняттями і термінологією, демонструє знання більшості джерел. При виконанні практичних завдань припускається помилок, виконані завдання оформлені належним чином, однак деякі завдання не виконані.
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент розкриває окремі питання, винесені для самостійного опрацювання, недостатньо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Завдання, винесені на самостійне опрацювання, виконані лише на 50%, допущено помилки при їх оформленні.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент у загальних рисах розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, не розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається помилок, матеріал викладає нелогічно. Виконуються лише окремі завдання, винесені на самостійне опрацювання, не дотримуючись вимог при їх оформленні.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент повністю не знає матеріал, винесений на самостійне опрацювання. Не виконані завдання, винесені на самостійне опрацювання.

Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з цієї теми.
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені запитання щодо змісту реферату.
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності у формулюванні основних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні огріхи.
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Розкриваючи тему реферату, студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Середній,	Студент на низькому науковому рівні висловлює тези і положення

Е 63-60 балів, задовільно (3)	теми реферату, допускає значні помилки змістового характеру, наявні орфографічні й пунктуаційні помилки, стилістичні огріхи, робота оформлена не належним чином.
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу.
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не написав реферат.

Критерії оцінювання виконання студентами контрольних робіт

Рівень, шкала, ECTS, оцінка	Теоретична підготовка, практичні вміння й навички
Високий, A 100-90 балів, відмінно (5)	Студент ґрунтовно засвоїв програмний матеріал, повністю та правильно виконав усі завдання контрольної роботи; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 86-100 %).
Вище достатнього, B 89-83 бали, добре (4)	Студент правильно та повністю виконав завдання контрольної роботи, проте допустив незначні помилки, деякі неточності; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 79-85 %).
Достатній, C 82-74 бали, добре (4)	Студент повністю, однак з деякими помилками виконав завдання контрольної роботи; допустив неточності при виконанні завдань, робота оформлена в довільному порядку (відсоток правильних відповідей 71-78%).
Середній, D 73-64 бали, задовільно (3)	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи, допустив помилки, у роботі наявні деякі неточності, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 64-70 %).
Середній, E 63-60 балів, задовільно (3)	Студент виконав не усі завдання контрольної роботи, допустив значні помилки, що свідчить про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 56-63 %).
Початковий, FX 59-35 балів, незадовільно (2)	Студент не виконав завдання контрольної роботи або виконав із суттєвими помилками, що свідчить про незнання теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 27-55 %).
Початковий, F 34-1 бал, незадовільно (1)	Студент не виконав завдання контрольної роботи (відсоток правильних відповідей 0-26%)

Рекомендована література

Базова література

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. К.: Наукова думка, 1988. 256 с.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П. Граматика української мови. К.: Наукова думка, 1982. 248 с.
4. Городенська К. Г. Аспетологічні характеристики дієслів руху, переміщення. *Актуальні проблеми граматики*. Кіровоград, 1997. Вип. 2. С.116-119.
5. Городенська К. Г. Онтологічні параметри граматичних категорій способу та часу. *Мовознавство*. 1997. №1. С. 39-42.
6. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. 364 с.
7. Загнітко А. П. Аналітизм у системі дієслівних категорій. *Мовознавство*. 1993. №1. С.25-33.
8. Загнітко А. П. Дієслівні категорії в синтагматиці і прагматиці. К.: НМК ВО, 1990. 132 с.
9. Загнітко А. П. Основи функціональної морфології української мови. К.: Вища школа, 1991. 77 с.
10. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Донецьк: Дон ДУ, 2001. 662 с.
11. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови. Морфологія (проблеми теорії). К.: Інститут системних досліджень освіти, 1993. 343 с.
12. Історія української мови: Морфологія. К.: Наукова думка, 1978. 539 с.
13. Кліменко Н. Ф. Основи морфології сучасної української мови. К.: ІЗМН, 1998. 182с.
14. Кліменко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної літературної мови. К.: УкрДНІПКСЮ, 1998. 162 с.
15. Ковалик І. І. Про лінгвальні категорії, їх властивості і види. *Мовознавство*. 1980. №5. С. 10-13.
16. Кучеренко І. К. Актуальні проблеми граматики. Львів: Світ, 2003. 228 с.
17. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вінниця: Поділля, 2003. 464 с.
18. Українська граматика. К.: Наукова думка, 1986. 360 с.

Додаткова література

Підручники і навчальні посібники

1. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. К.: Вища школа, 1972. 402 с.
2. Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові. К.: КДПУ, 1981. 130 с.
3. Плющ М. Я. Відмінок у семантико-синтаксичній структурі речення. К.: Київ. пед. ін-т, 1978. 107 с.
4. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. К.: Вища школа, 1997. 430 с.

Словники

1. Українська мова: Енциклопедія. К.: «Українська енциклопедія», 2000. 752 с.
2. Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1990. 685 с.
3. Селіванова Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. К, 2006. 716 с.

Монографії

1. Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії (функціональний аналіз). К.: Наукова думка, 1991. 172 с.
2. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. К.: Наукова думка, 1992. 224 с.
3. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. К.: Наукова думка, 1980. 286 с.
4. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. К.: Наукова думка, 1987. 231 с.
5. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. мови. К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
6. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. К.: Наукова думка, 1982. 248 с.
7. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові. К.: Наукова думка, 1978. 207 с.
8. Загнітко А. П. Морфологічні категорії менника в синтагматиці і парадигматиці. К.: НМК ВО, 1989. 63 с.
9. Загнітко А. П. Структура та ієрархія валентних значень дієслова. К.: НМК ВО, 1990. 64 с.
10. Івченко М. П. Числівники української мови. К.: Вид-во Київ. держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955. 143 с.
11. Колодяжний А. С. Прийменник: Матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків: Вид-во Харків. ун-ту, 1960. 165 с.

12. Кучеренко І. К. Категорія відмінка в сучасній українській мові. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1961. 52 с.
13. Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). К.: Наукова думка, 2000. 370 с.
14. Масицька Т. Є. Граматична структура дієслівної валентності. Луцьк: Волинський держ. ун-т, 1998. 206 с.
15. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. К.: Радянська школа, 1974. 184 с.
16. Ожоган В. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. К.: НАН України Інститут української мови, 1997. 230 с.
17. Степаненко М. І. Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності у структурі словосполучення та речення. К.: НАН України, 1997. 216 с.
18. Супрун А. Е. Славянские числительные: Становление числительных как особой части речи. Минск: Изд-во Белорус. ун-та, 1969. 232 с.

Статті

1. Адмони В. Г. Структура грамматического значения и его статус в системе языка. *Структура предложения и словосочетания в индоевропейских языках*. Л.: Наука, 1979. С. 6-36.
2. Вихованець І. Лексико-граматичне опрацювання прийменників української мови. *Українська мова*. 2002. № 4. С. 90-96.
3. Вихованець І. Р. Родовий відмінок на тлі синтаксичної деривації. *Мовознавство*. 1983. № 2. С. 65-71.
4. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксична класифікація відмінків української мови. *Мовознавство*. 1988. № 2. С. 44-51.
5. Вихованець І. Р. Дві версії про місцевий відмінок. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 25-30.
6. Вихованець І. Р. Морфологічні і семантичні відмінки. *Функціонально-когнітивні вияви граматичних структур: Зб. наук. праць*. К., 1998. С. 13-17.
7. Вихованець І. Р. Морфологічні категорії? Словотвірні? Чи граматичні міжрівневі? *Актуальні проблеми українського словотвору*. Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 13-18.
8. Вихованець І. Р. Родовий відмінок: центр чи периферія відмінкової системи? *Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць*. Донецьк: ДонНУ, 2001. Вип. 7. С. 10-16.
9. Вихованець І. Р. Українська відмінкова система у функціонально-категорійному вимірі (Спроба перекласифікації відмінків). *Наукові записки Кіровоградського педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Кіровоград, 2001. Вип. 31. Серія: Філологічні науки (мовознавство). С. 13-16.
10. Вихованець І. Р. Принципи категорійної граматики української мови. *III Міжнародний конгрес україністів (26-29 серпня 1996 р.)*. *Мовознавство*. Харків, 1996. С. 177-181.

11. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксичні параметри прийменника (на матеріалі східнослов'янських мов). *Мовознавство*. 1986. № 6. С. 17-24.
12. Вихованець І. Р. Теоретичні засади категорійної граматики української мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: Зб. наук. праць. Серія: Філологія*. Вінниця. 2000. Вип. 2. С. 3-6.
13. Вихованець І. Частиномовний статус дієприкметників. *Українська мова*. 2003. №2. С. 54-60.
14. Головин Б. Н. К вопросу о сущности грамматической категории. *Вопросы языкознания*. 1955. №1. С. 117-124.
15. Жирмунский В. М. О природе частей речи и их классификации. *Вопросы теории частей речи: На материале языков различных типов*. Л.: Наука, 1968. С. 7-32.
16. Загнітко А. П. Типологія семантико-синтаксичних відношень. *Восточноукраинский лингвистический сборник*. Вип. 3. Донецьк: ДонДУ, 1997. С. 22-34.
17. Загнітко А. П. Категорія роду в системі граматичних категорій іменника. *Мовознавство*. 1987. № 2. С. 62-67.
18. Костусяк Н. Категорія відмінка як визначальна міжрівнева категорія іменника. *Українська мова*. 2004. №3. С. 37-47.
19. Кучеренко І. К. Граматична характеристика дієприкметника і його місце в системі частин мови. *Мовознавство*. 1967. № 4. С. 12-20.
20. Лучик А. А. Лексична семантика прийменникових еквівалентів слова української мови. *Мовознавство*. 2003. № 5. С. 43-49.
21. Паулини Э. К вопросу о сущности частей речи. *Slovo a slovesnost*. 1978. № 3/4. С. 255-258.
22. Сунік О. П. Вопросы общей теории частей речи. *Вопросы теории частей речи: На материале языков различных типов*. Л.: Наука, 1968. С. 33-48.
23. Христіанінова Р. О. Рід як класифікуюча категорія іменника. *Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. статей «Лінгвістика і літературознавство»*. Вип. VIII. К.: Знання України, 2003. С. 128-135.

Інформаційні ресурси

1. Безпояско О., Городенська К., Русанівський В. Граматика української мови. Морфологія. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Rusanivskyy_VM/Hramatyka_ukrainskoi_movy_Morfologia/
2. Загнітко А. Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=15c.
3. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um10>.
4. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. URL: <http://www.twirpx.com/file/83072>.

Зміни та доповнення

на 20__ / 20__

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри _____ (доц. Климович С.М.)

Зміни та доповнення

на 20__ / 20__

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри _____ (доц. Климович С.М.)

Зміни та доповнення

на 20__ / 20__

Затверджено

протокол від «__» _____ 20__ засідання кафедри української мови

Завідувачка кафедри _____ (доц. Климович С.М.)

